

ಎರಡು ಆಣೆಯ ನಾಣ್ಯ

1818ರಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿ ಹೊರಡಿಸಿದ ಎರಡು ಆಣಾ (ಅಣೆ) ಅಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ಪೈಸೆಯ ಚಿತ್ರವಿದು. ಈ ನಾಣ್ಯದ ಮೇಲೆ ಓಂ, ಕಮಲ, ಪುಣತೆ, ದೀಪ, ಬಳ್ಳಿ ಜೊತೆಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯ ಭಾರ ಮತ್ತು ಅಗಲದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆಗಿನ ಜನ ಈ ಎರಡಾಣೆಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪೂರ್ತಿ ಉಪಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

-ಮಂದಾಕಿನಿ ಪಾಟೀಲ, ವಿಜಯಪುರ

ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಗುಮಟ್ ವಾದ್ಯ

ಗುಮಟ್

ಗುಮಟ್ ಮಣ್ಣಿನ ಗಟ್ಟಿ ಮಡಕೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಪುರಾತನ ತಾಳವಾದ್ಯ. ಇದರ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಬಾಯಿ ಇದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಯಿ. ದೊಡ್ಡಬಾಯಿಗೆ 'ಗಾರಾ' (Monitor Lizard)ದ ಚರ್ಮ ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಮಟೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದಾರಕಟ್ಟಿ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ನೇತಾಡಿಸಿ ತಾಳ ಹೊಡೆದು ಜಾನಪದ ಗೀತೆಯೊಂದಿಗೆ ನರ್ತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗೋವಾ ಕ್ರೈಸ್ತರು, ಮುಂಬಯಿಯ ಕೋಲಿ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಕುಡುಮಿಯವರು ಗುಮ್ಬಾ ನುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ರತ್ನಗಿರಿಯಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿವರೆಗೆ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷಿಗರ ವಿವಿಧ ಪಂಗಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಗುಮಟೆ ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಣಿತವಿದೆ. ಈ ಪದ್ಯ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಜೀವನದ ರೀತಿ- ನೀತಿಯನ್ನು ಇಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಗುಮಟೆ ವಾದ್ಯ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಚಿತ್ರ- ಬರಹ: ಜಯಶ್ರೀ ಶೆಣೈ, ಬಂಟ್ವಾಳ

ಫಿರಂಗಿ ಶುಚಿಗೊಳಿಸುವ ಯಾರ್ಫೂರ್

ಯಾರ್ಫೂರ್

ಧಾರವಾಡದ ಪಾವಟೆನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಧಾರವಾಡ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ (DRSC) ದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಚಕ್ರಾಕಾರದ ಮಾದರಿಯು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಬೆರಗು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತರವರು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನೀಡಿದ ವಿವರಣೆಯ ಸಾರಾಂಶ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಅಕ್ಬರ್ ಬಾಧಪಾನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರಾನಿನ ಮೂಲದ ಫತಾಹುಲ್ಲಾ ಶಿರಾಜಿ ಎಂಬ ಅಭಿಯಂತರನೊಬ್ಬನಿದ್ದ. ಬಹು ನಳಿಕೆಯ ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲೆಂದೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಈ ಯಂತ್ರದ ಹೆಸರೇ ಯಾರ್ಫೂರ್. ವಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನನಾದ ಅಲಿ ಆದಿಲ್ ಷಾನ ವಿಶೇಷ ಆಮಂತ್ರಣದಿಂದ ಆತನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನೆಂದೂ, ಆತನ ಜಾಣ್ಮೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅಕ್ಬರನು ತನ್ನ ಆಗ್ರಾದ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿದನೆಂದೂ ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಬರನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿರಾಜಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಯಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯಾರ್ಫೂರ್ ವಿಶೇಷ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದಿದೆ.

ಚಿತ್ರ- ಬರಹ: ರಾಮಪ್ರಸಾದ ಬಿ., ಹೊಸಪೇಟೆ

